

DORACAK PER KURRIKULËN

Ky material është krijuar në kuadër të projektit:
“Drejt praktikave gjithëpërfshirëse dhe mbështetjes së sjelljes
pozitive në arsim dhe punë sociale”,
i financuar nga Fondi i Visegradit

Alina Ivanenko¹, Alla Moskalets², Kateryna Ivanova², Lucia Mikurčíková³, Ivana Trellova³,
Evgenia Panichevska⁴, Teuta Ramadani Rasimi⁵, Monika Suchowejska⁶, Nataliia
Zavarova⁷.

¹Donbas State Pedagogical University

²Masaryk University

³University of Presov

⁴NTUU Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic
Institute

⁵University of Tetova

⁶SWPS University of Social Sciences and
Humanities

⁷Odessa Regional Academy of In-Service
Education

• Visegrad Fund
• •

MUNI PED Institute for Research in Inclusive Education

MUNI PED Institute for Research in Inclusive Education

Tabela e përmbajtjes

Hyrje	4
Përmbledhje e shkurtër e projektit	4
Përmbajtja e doracakut	5
Hyrje në kurrikulë	7
Moduli I: Konceptet dhe parimet e analizës së sjelljes	8
Aktivitete të sugjeruara	9
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	10
Përshtatja në kontekst lokal	10
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	10
Moduli II: Bazat e vlerësimit dhe metodat e ndryshimit të sjelljes	12
Aktivitete të sugjeruara	13
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	14
Përshtatja në kontekst lokal	14
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	14
Moduli III: Sjellja verbale	16
Aktivitete të sugjeruara	17
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	17
Përshtatja në kontekst lokal	18
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	18
Moduli IV: Matjet e sjelljes	20
Aktivitete të sugjeruara	21
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	22
Përshtatja në kontekst lokal	22
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	22
Moduli V: Bazat e ndërhyrjes dhe zbatimit të programeve ABA I	24
Aktivitete të sugjeruara	25
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	26
Përshtatja në kontekst lokal	26
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	26
Moduli VI: Bazat e ndërhyrjes dhe zbatimit të programeve ABA II	28
Aktivitete të sugjeruara	29
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	30

Përshtatja në kontekst lokal	30
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	30
Moduli VII: Sjelljet sfiduese	32
Aktivitete të sugjeruara	33
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	34
Përshtatja në kontekst lokal	34
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	34
Moduli VIII: Parimet profesionale dhe etike për ushtrimin e ABA-së	36
Aktivitete të sugjeruara	37
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	37
Përshtatja në kontekst lokal	38
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	38
Moduli IX: Përfshirja dhe mbështetja në mjediset arsimore dhe të punës sociale	40
Aktivitete të sugjeruara	41
Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit	42
Përshtatja në kontekst lokal	42
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë	42
Lista e vjegëzave të videove dhe podkasteve	44
Moduli I	44
Moduli II	44
Moduli III	45
Moduli IV	46
Moduli V	46
Moduli VI	47
Moduli VII	47
Moduli VIII	48
Moduli IX	48

Hyrje

Përmbledhje e shkurtër e projektit

Mirë se vini në doracakun për zbatimin e kurrikulës së projektit V+.

Projekti "Drejt praktikave gjithëpërfshirëse dhe mbështetjes së sjelljes pozitive në arsim dhe punë sociale" është iniciativa e bashkëpunimit në aspektin arsimor midis partnerëve nga vendet e Visegradit (V+). Qëllimi i projektit është të promovojë praktikat gjithëpërfshirëse dhe të përhapë njohuritë për analizën e sjelljes së aplikuar (ABA), për të mbështetur zbatimin e praktikave të mbështetjes me anë të sjelljes pozitive në të gjitha mjediset e shërbimeve arsimore dhe sociale, duke ofruar trajnime për mbështetje të profesionistëve, si: mësues, psikologë, punonjës socialë, si gjatë përgatitjes universitare ashtu edhe për ata që tashmë janë në punë.

Kjo iniciativë bashkoi gjashtë institucione të arsimit të lartë nga Republika Çeke, Sllovakia, Polonia, Maqedonia e Veriut dhe Ukraina, secila duke kontribuar me ekspertizë të veçantë në edukim special, psikologji, punë sociale ose analizën e sjelljes së aplikuar. Projekti adreson nevojën për qasje më të gjerë në njohuritë për ABA-në duke krijuar dhe përkthyer materiale edukative në gjuhët përkatëse të vendeve partnere dhe duke i ofruar të njëjtat edhe në formatin online. Këto burime shërbejnë si bazë për trajnimin e profesionistëve vendas dhe nxisin një kuptim të përbashkët për strategjitë efektive gjithëpërfshirëse.

Objektivat kyçe të projektit janë:

1. Vlerësimi i nivelit aktual të njohurive të profesionistëve në vendet partnere në lidhje me strategjitë e analizës së aplikuar të sjelljes, për mbështetjen e sjelljes pozitive.
2. Zhvillimi i kurrikulës në bazë të praktikave më të mira nga vendet partnere.
3. Krijimi i materialeve edukative për trajnimin në formatin online me qëllim që të arrihet te një audiencë më e gjerë.
4. Trajnimi i profesionistëve të vendeve partnere që të pajisen me njohuri bazë mbi ABA-në dhe praktikat ndërkombëtare.

5. Promovimi i ndërgjegjësimi dhe zbatimit praktik të strategjive ABA për të inkurajuar sjelljen pozitive dhe gjithëpërfshirëse në mjedise të ndryshme.

Projekti u krijua me idenë që të rritet qasja e informacionit për ABA-në dhe zhvillimin e mbështetjes së sjelljes. Duke ofruar burime të përkthyer dhe të qasshme për trajnim, projekti i fuqizon edukatorët, psikologët, punonjësit socialë dhe profesionistët e tjerë në mbështetje efektive ndaj individëve me nevoja të ndryshme.

Përmbajtja e doracakut

Ky doracak ofron udhëzime për mënyrën e zbatimit të kurrikulës së projektit dhe do të shërbejë si udhërrëfyes për materialet e kursit.

Kurrikula V+ është e ndarë në 9 module, secili i fokusuar në një aspekt kyç të analizës së sjelljes së aplikuar (ABA) dhe gjithëpërfshirjes, brenda konteksteve të arsimit dhe punës sociale. Modulet e mësimi elektronik (e-mësimi) janë krijuar për të qenë fleksibile dhe të qasshme për mësim asinkron, por nëse është e nevojshme, edhe për trajnim me prezencë fizike.

Kriteret për trajnerët:

- Diplomë universitare në psikologji, edukim special, mësim klasor ose punë sociale.

Çdo modul përfshin:

- Video elektronike të prezantimit të mësimi
- Prezantime në PPT
- Fletë pune për pjesëmarrësit (shënime të udhëzuara)
- Aktivitete të sugjeruara
- Kuiz me pyetje

Moduli I	Konceptet dhe parimet e analizës së sjelljes Përkufizimet dhe karakteristikat e ABA-së; sfondi historik; kuptimi i sjelljes përmes modelit ABC (Parandodhësi– Sjellja – Pasoja); kuptimi bazë i përforcimit dhe ndëshkimit; shuarja (extinction); operacionet motivuese.
Moduli II	Bazat e vlerësimit dhe metodat e ndryshimit të sjelljes Identifikimi i përforcuesve efektivë; zhvillimi i vlerësimeve të preferencave; hyrje në skemat e përforcimit; përmbledhje e metodave për vlerësimin e aftësive.
Moduli III	Sjellja verbale Bazat e komunikimit (sjellja verbale) nga perspektiva e ABA-së; operantët verbalë dhe joverbalë; modeli ABC në komunikim; kërkesa, emërtimi ekoik, bashkëbisedimi dhe repertorët e reagimit të atij që dëgjon; protokollet e të nxënësve për nxënës verbalë dhe joverbalë.
Moduli IV	Matjet e sjelljes Përkufizimi i sjelljes me nocione të vëzhgueshme dhe të matshme; metoda të vazhdueshme dhe me ndërprerje të mbledhjes së të dhënave; regjistrimi i prodhimit të përhershëm; përgatitja për mbledhjen e të dhënave; mbledhja e të dhënave gjatë nxënies së aftësive dhe sjelljeve sfiduese; analiza vizuale.
Moduli V	Zbatimi i programit ABA I Zhvillimi dhe përgatitja e planeve individuale të mësimi; strategjitë e mësimi natyral; mësimi me prova diskrete (MPD); të nxënësve pa gabime; përdorimi i nxitjeve dhe zbehja e tyre; skemat e përforcimit; sistemet e shpërblimit; kontratat e sjelljes.
Moduli VI	Zbatimi i programit ABA II Analiza e detyrave dhe zinxhirit; formësimi i sjelljeve të reja; trajnimi i diskriminimit; transferimi i kontrollit të stimulit; nxitja e përgjithësimi dhe mirëmbajtjes së aftësive të mësuara.
Moduli VII	Reduktimi i sjelljeve sfiduese Zhvillimi i vlerësimeve të sjelljes funksionale (VSF); identifikimi i funksioneve të sjelljes; hartimi i planeve të ndërhyrjes në sjellje (PNS); ndërhyrjet të parandodhësit; strategjitë e përforcimit diferencial; shuarja; procedurat e reduktimit; çështjet etike.
Moduli VIII	Parimet profesionale dhe etike për praktikën e ABA-së Parimet e sjelljes profesionale; marrja e vendimeve etike; dokumentimi dhe mbrojtja e të dhënave; shpërndarja dhe komunikimi i përshtatshëm i informacionit brenda konteksteve profesionale.
Moduli IX	Gjithëpërfshirja dhe mbështetja në mjediset e arsimit dhe të punës sociale Përkufizimi dhe promovimi i praktikave gjithëpërfshirëse; rolet profesionale dhe bashkëpunimi; konsideratat etike në mjediset gjithëpërfshirëse; modelet e aftësisë së kufizuar (mjekësor, funksional, social); përshkrimi i çrregullimeve zhvillimore, neurologjike dhe mendore; sistemet mbështetëse; shembuj nga vendet partnere.

Hyrje në kurrikulë

Kurrikula V+ është e krijuar për mësim asinkron, por mund të përshtatet edhe për edukim me prezencë fizike ose në formë të kombinuar (hibride).

Çdo modul përmban blloqe të mësimave, me videoprezantim të mësimi, prezantime në PPT, shënime të udhëzuara, kuiz dhe aktivitete opsionale.

Fasilitatorët mund të caktojnë pjesë për studim të pavarur nga ana e pjesëmarrësve ose të organizojnë sesione për diskutim për të përforcuar përmbajtjen e mësimave.

Moduli I: Konceptet dhe parimet e analizës së sjelljes

Korniza kohore:	Mësimi i parë	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shtesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me konceptet themelore të analizës së sjelljes së aplikuar (ABA) dhe rëndësinë e saj në fusha të ndryshme profesionale. Në përfundim të këtij moduli, pjesëmarrësit duhet të jenë në gjendje të përkufizojnë dhe të dallojnë parimet kryesore të sjelljes dhe të shpjegojnë modelin ABC si një kornizë për analizimin e sjelljes.	
Temat që përfshihen:	• Përkufizimi dhe karakteristikat e ABA-së • Sfondi historik i shkencës së sjelljes (Pavlov, Watson, Skinner) • Çfarë është sjellja (e vëzhgueshme, e matshme, funksionale) • Modeli ABC (Parandodhësi – Sjellja – Pasoja) • Përforcimi pozitiv dhe negativ • Ndëshkimi pozitiv dhe negativ • Shuarja • Operacionet motivuese (MO, EO, AO)	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimave. • Rishikoni prezantimet e mësimave të parë dhe të dytë të modulit I. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përgatitni fletë pune me shembuj të modelit ABC dhe llojeve të përforcimit.	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në:	

EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke),
PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase),
MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).

Kërkesa teknike: Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Opsionale. Ofrojuni pyetje për reflektim (shih më poshtë) që mund t'i dorëzojnë me shkrim.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Diskutim në grup. Mbani sesione të drejtpërdrejta ose të sinkronizuara online për konceptet e ABA-së, çështjet etike dhe zbatimet në situata reale.

Sesioni pyetje-përgjigje (Q&A).

Fletë pune ABC. Shpërndani fletë pune me skenar të modelit ABC të përshtatur sipas kulturës/kontekstit.

Luajtja e roleve ose ushtrimet me video. Përdorni videoshembuj nga YouTube ose luani role me prezencë fizike për t'iu mundësuar pjesëmarrësve të identifikojnë sekuencat A–B–C.

Mini kuiz. Përdorni ose përshtatni një test me 10 pyetje me zgjedhje të shumëfishta për të rishikuar terminologjinë kryesore.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Cili është dallimi midis përforcuesit dhe ryshfetit?

Si mund të çojë përforcimi në mënyrë të paqëllimshme në sjellje problematike?

Cilat dilema etike mund të lindin kur zbatohet ndëshkimi?

Përshkruani një rast tek i cili mjedisi juaj e ka formuar sjelljen tuaj në mënyrë të paqëllimshme.

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Përdorni shembuj të njohur në aspektin kulturor për pjesëmarrësit, si nga: arsimi, puna sociale ose rutinat arsimore.

Theksoni zbatimet praktike të analizës ABC dhe parimeve të përforcimit.

Përshtatni lojën e roleve dhe diskutimet për të pasqyruar sfondin e pjesëmarrësve dhe grupet e synuara.

Ofroni shpesh mundësi për pjesëmarrje aktive (p.sh.: detyra/diskutime në grupe të vogla, mësim nga bashkëpjesëmarrësit).

Inkurajoni përdorimin e shënimeve të udhëzuara për të strukturuar të nxënit e pjesëmarrësve.

Përforconi kontributin e pjesëmarrësve duke përdorur lavdërime ose strategji të tjera të kushtëzuara të përforcimit.

Kontrolloni rregullisht kuptueshmërinë.

Përshtatja në kontekst lokal

Ofroni diskutime të përshtatura për reflektim dhe shembuj konkretë të cilët janë në përputhshmëri me sistemin kombëtar dhe strukturat e shërbimeve sociale.

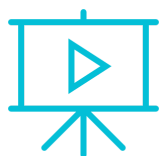
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.). Recommended Chapter: Chapter 2

Kearney, A. J. (2015). Understanding Applied Behavior Analysis: An Introduction to ABA for Parents, Teachers, and Other Professionals. Jessica Kingsley Publishers

Video

[Understanding Applied Behavior Analysis \(ABA\)](#) (YouTube; 15:09)

[What Are the ABC's of Behavior? Why is ABC Data Important?](#) (YouTube; 14:45)

Podkaste

[Episode 100 - The History of ABA w/ Dr. Gina Green](#) (ABA Inside Track; 1:30:44)

[Episode 111 - Behavior Analytic Language](#) (ABA Inside Track; 1:25:08)

Artikuj

Heward, W.L., Critchfield, T.S., Reed, D.D., Detrich, R., & Kimball, J.W. (2022). ABA from A to Z: Behavior science applied to 350 domains of socially significant behavior. *Perspectives on Behavior Science*, 45, 327-359. doi:10.1007/s40614-022-00336-z

Normand, M.P. & Kohn, C.S. (2013). Don't wag the dog: Extending the reach of applied behavior analysis. *The Behavior Analyst*, 36, 109-122. doi: 10.1007/BF03392294

Baer DM, Wolf MM, Risley T. Current dimensions of applied behavior analysis. *Journal of Applied Behavior Analysis*. 1968;1:91–97. doi: 10.1901/jaba.1968.1-91.

Moduli II: Bazat e vlerësimit dhe metodat e ndryshimit të sjelljes

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shitesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me procedurat e vlerësimit të sjelljes që ndihmojnë në identifikimin e përforcuesve efektivë dhe në udhëheqjen e zhvillimit të aftësive. Fokusi është te dallimi midis preferencës dhe përforcimit, përdorimi i mjeteve të përshtatshme të vlerësimit dhe te zbatimi i strategjive të personalizuar për ndryshimin e sjelljes.	
Temat që përfshihen:	• Rëndësia e përforcimit në të nxënë • Përforcuesit primarë kundrejt atyre sekondarë • Procesi i identifikimit të përforcuesve me dy hapa • Llojet e vlerësimeve të preferencave (intervistë, vëzhgim me prova) • Përforcuesi kundrejt preferencës • Oraret e përforcimit (CRF, RF, RN, IF, IN) • Përshkrimi i mjeteve të vlerësimit të aftësive: VB-MAPP, ABLLS-R, EFL, AFLS	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimin e mësimit. • Rishikoni prezantimin në PPT. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Printoni dhe shpërndani shembuj të vlerësimit të preferencave (SV, SÇ, SSHPZ, SSHMZ) • Përdorni videot e rekomanduara në YouTube që demonstrojnë vlerësimet me prova (trial-based assessments).	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).	

Kërkesa teknike: Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Caktojuni shikimin e videove për vlerësimin e preferencave dhe kërkonit që të reflektojnë mbi atë që kanë parë.

Opsionale. Kërkonit nga pjesëmarrësit të shkruajnë një skenar të shkurtër në të cilin një objekt i preferuar nuk ka qenë përforcues efektiv.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Vlerësim i simuluar i preferencave. Çiftëzoni pjesëmarrësit që të realizojnë vlerësim të preferencave.

Sesioni pyetje-përgjigje (Q&A).

Detyrë për diskutim. Krahasoni shkurtimisht se si shfaqen oraret e përforcimit në mënyrë natyrale në klasë dhe në mjediset e terapisë (p.sh.: përdorimi i tokenëve, pushimet, lavdërimet). Më pas diskutoni pse vlerësimet e preferencave janë thelbësore për përshtatjen e ndërhyrjeve efektive, etike dhe motivuese.

Loja me role për skemat e përforcimit. Çiftëzoni pjesëmarrësit për një ushtrim të shkurtër ku do të provojnë skema të ndryshme të përforcimit në praktikë.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Cilët faktorë mund të ndikojnë që një objekt i preferuar të mos funksionojë si përforcues?

Pse është e rëndësishme të rivlerësohen shpesh preferencat e përforcimit?

Në çfarë mënyre ndikojnë motivimi dhe oraret e përforcimit në nxënien e aftësive?

Si siguroheni që vlerësimet e aftësive të pasqyrojnë edhe saktësinë, edhe dinjitetin e nxënësit?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Ofroni shumë shembuj (të shkollës, qendrave, të mjedisit në shtëpi) kur prezantoni modelet e vlerësimit të preferencës.

Theksoni zbatimin praktik për të nxitur ruajtjen e procedurave.

Diskutoni pengesat gjatë vlerësimit në situata reale (p.sh.: koha e kufizuar, mosbashkëpunimi, nevojat shqisore).

Jepuni kohë për reflektim pjesëmarrësve për vlerësimin e simuluar.

Përshtatja në kontekst lokal

Inkurajoni pjesëmarrësit të krijojnë një listë të përforcuesve sipas kontekstit specifik të bazuar në mjedisin lokal (p.sh. shkolla).

Diskutoni praktikat e secilit shtet në lidhje me rregulloret për pajtim dhe vlerësim.

Përdorni shembuj/formate të vlerësimeve që janë relevante për shtetin përkatës (p.sh.: vlerësimet e edukimit parashkollor të Çekisë krahasuar me vlerësimet e edukimit klasor të Polonisë).

Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.). Recommended Chapter: Chapter

Sundberg, M. L. (2008). VB-MAPP verbal behavior milestones assessment and placement program. Concord, CA: AVB Press.

McGreevy, P., Fry, T., & Cornwall, C. (2012). Essential for Living.

Partington, J. W. (2006). (ABLLS-R) Assessment of Basic Language and Learning Skills – Revised. Behavior Analysts, Inc.

Video

Institute for Research
in Inclusive Education

SWPS
University

[Paired Stimulus Preference Assessment](#) (YouTube; 4:26)

[Preference Assessment: Free Operant Observation](#) (YouTube; 5:16)

[SINGLE STIMULUS \(Preference Assessment\)](#) (YouTube; 3:48)

[Preference Assessment – Trial-Based](#) (YouTube; 4:22)

[Preference Assessment with Toys: Multiple Stimulus without Replacement \(MSWO\)](#) (YouTube; 3:43)

[Variable Ratio See Do](#) (YouTube; 0:32)

[Fixed Interval-Free-Do Stack Blocks](#) (YouTube; 0:41)

[Fixed Ratio See Do](#) (YouTube; 0:24)

[Variable Interval 3 7seconds Free Do Stack Blocks](#) (YouTube; 0:42)

Podkaste

[Episode 9 - Choice](#) (ABA Inside Track; 1:20:26)

[Advanced Preference Assessment](#) (ABA Inside Track; 1:23:08)

[Episode 47 - Social Reinforcer Assessment](#) (ABA Inside Track; 1:14:23)

Artikuj

Fisher, W.W., Thompson, R.H., Piazza, C.C., Crosland, K., & Gotjen, D. (1997). On the relative reinforcing effects of choice and differential consequences. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 30, 423-438. doi:10.1901/jaba.197.30-423

McKerchar, P. M., & Thompson, R. H. (2004). A Descriptive Analysis of Potential Reinforcement Contingencies in the Preschool Classroom. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 37(4), 431–444. <https://doi.org/10.1901/jaba.2004.37-431>

Murphy, H. A., Hutchison, J. M., & Bailey, J. S. (1983). Behavioral School Psychology Goes Outdoors: The Effect of Organized Games on Playground Aggression. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 16(1), 29–35. <https://doi.org/10.1901/jaba.1983.16-29>

Moduli III: Sjellja verbale

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shitesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me analizën e sjelljes verbale sipas B. F. Skinner, përfshirë aplikimin e saj gjatë vlerësimeve dhe intervenimeve tek individët me nevoja të veçanta të komunikimit dhe zhvillimit. Moduli gjithashtu ka për qëllim të zhvillojë njohuri praktike për nxënien dhe vlerësimin e operantëve verbalë.	
Temat që përfshihen:	• Përkufizimi dhe karakteristikat e sjelljes verbale • Tiparet funksionale të gjuhës kundrejt atyre formale • Sjellja e folësit kundrejt sjelljes së dëgjuesit • Operantët verbalë: kërkesa, emërtimi, ekoiku, bashkëbisedimi, kodiku, imitimi • Diskriminimi i dëgjuesit dhe episodet verbale • Vlerësimi i operantëve verbalë • Mësimi i sjelljes verbale (MMN dhe MPD)	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimave. • Rishikoni prezantimet e mësimit të parë dhe të dytë të modulit III. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përgatitni karta për memorie dhe mjete vizuale.	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).	
Kërkesa teknike:	Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.	

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Jepuni fletë pune për të krahasuar operantët verbalë.

Përfshini shembuj të rasteve për identifikimin e operantëve të pavarur.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Loja e renditjes së operantëve. Përgatitni karta për memorie ose mjete vizuale ku pjesëmarrësit duhet t'i radhisin operantët sipas formës dhe funksionit.

Detyrë me planifikim. Udhëzoni pjesëmarrësit të zhvillojnë një shembull të planifikimit për mësim duke përdorur MMN dhe MPD.

Shpjegim i vlerësimit. Shfaqni video dhe lehtësoni kodimin e operantëve.

Fascilitoni diskutimin. Nxisni analizën e metodave të mësimdhënies për sjelljen verbale në mjedise të strukturuar kundrejt atyre natyrore.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Pse është e rëndësishme të bëhet dallimi mes kërkesës dhe emërtimit?

Si ndikon motivimi në sjelljen verbale?

Si mund të formësohet sjellja e dëgjuesit paralelisht me sjelljen e folësit?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Jepni shembuj nga jeta reale për secilin operant (p.sh.: nga klasa, nga shtëpia).

Theksoni procedurat e mësimi që nxisin pavarësinë dhe zvogëlojnë varësinë nga nxitjet.

Modeloni dallimin midis tipareve formale dhe funksionale duke përdorur mjete vizuale.

Përfshini aktivitete të fokusuara te pjesëmarrësit për të thelluar kuptimin e dinamikës folës–dëgjues.

Përshtatja në kontekst lokal

Përdorni shembuj të sjelljes verbale të njohur në aspektin kulturor (p.sh.: përshtendetje, kërkesa, emërtimi i objekteve të njohura).

Jepni shembuj të intervenimeve me MMN dhe MPD në shkollë kundrejt mjediseve në shtëpi duke u bazuar në sistemin lokal dhe mundësitë e bashkëpunimit.

Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

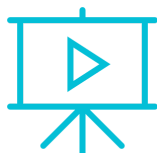

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.).

Rieske, R. D. (Ed.). (2019). Handbook of Interdisciplinary Treatments for Autism Spectrum Disorder. Springer. (Autism and Child Psychopathology Series)

Bruinsma, Y., Minjarez, M. B., Schreibman, L., & Stahmer, A. C. (Eds.). (2020). Naturalistic Developmental Behavioral Interventions for Autism Spectrum Disorder. Baltimore, MD: Paul H. Brookes Publishing Co.

Video

[Ch 25 Verbal Behavior](#) (YouTube; 10:15)

[DTT and NET](#) (YouTube; 3:34)

Podkaste

[Episode 28 - FCT](#) (ABA Inside Track; 1:10:32)

[Episode 22 - AAC](#) (ABA Inside Track; 1:14:32)

[Episode 242 - Mand Training](#) (ABA Inside Track; 1:19:57)

Artikuj

Skinner, B. F. (1992, 2014) Verbal Behavior. Prentice-Hall, Inc., ISBN: 978-0-9899839-0-7;

https://www.bfskinner.org/wp-content/uploads/2014/05/2014_05_P_003.pdf

Dixon, M. R., Peach, J., Daar, J. H., Penrod, Cindy. (2017) Teaching complex verbal operants to children with autism and establishing generalization using the peak curriculum. Journal of Applied Behavior Analysis, <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/jaba.373>

Bondy, A., Tincani, M. & Frost, L. Multiply controlled verbal operants: An analysis and extension to the picture exchange communication system. BEHAV ANALYST 27, 247–261 (2004). <https://doi.org/10.1007/BF03393184>

Fisher, W.W., Rodriguez, N.M., & Owen, T.M. (2013). Functional assessment and treatment of perseverative speech about restricted topics in an adolescent with Asperger syndrome. Journal of Applied Behavior Analysis, 46, 307-311. Doi: 10.1002/jaba.19

Moduli IV: Matjet e sjelljes

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shtesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me konceptet themelore dhe mjetet për matjen e sjelljes në mjedise të zbatuara. Moduli fokusohet në përkufizimet operacionale, sistemet e matjes së vazhdueshme dhe me ndërprerje, si dhe në përdorimin e analizës vizuale.	
Temat që përfshihen:	• Përkufizimi i sjelljes së vëzhgueshme dhe të matshme • Matja e vazhdueshme: frekuenca, kohëzgjatja, latenca, intensiteti • Matja me ndërprerje: interval i plotë, interval i pjesshëm, i mostrës momentale • Matja e produktit të përhershëm • Krijimi i fletës së të dhënave • Grafikimi dhe analiza vizuale e të dhënave (p.sh.: grafikë linearë, me shirita, kumulativë)	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimëve. • Rishikoni prezantimet e mësimit të parë dhe të dytë të modulit IV. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përgatitni shembuj për diskutim të sjelljeve që janë qartë të definuara dhe atyre jo shumë të qarta. • Printoni fletë të paplotësuar të të dhënave që të mund të ushtrojnë. • Rishikoni videot me demonstrime dhe shënoni kohën për diskutime ose ushtrime.	

	Përgatitni fletë pune të paplotësuar me grafikone të gatshme për t'i plotësuar.
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).
Kërkesa teknike:	Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Caktojuni pjesëmarrësve detyrë që t'i rishkruajnë përkufizimet operacionale që janë të paqarta, duke i kthyer në përkufizime të formuluar qartë, të vëzhgueshme dhe të matshme.

Udhëzoni pjesëmarrësit të shikojnë videodemonstrime të përzgjedhura paraprakisht ku tregohen llojet e ndryshme të matjeve (p.sh.: frekuenca, intervali i pjesshëm, latenca).

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Aktivitet për përkufizimin e sjelljes. Prezantoni emërtime të sjelljeve të dyshimta nga jeta e përditshme (p.sh.: kur je "i pasjellshëm", "i padëgjueshëm"). Udhëzoni grupet e vogla në hartimin e përkufizimeve operacionale.

Simulimi i matjes. Shfaqni një klip të shkurtër për vëzhgimin e sjelljes (ose krijoni një skenar real) dhe kërkonit që pjesëmarrësit të mbledhin të dhëna duke përdorur sisteme të ndryshme (sipas frekuencës, intervalit, kohëzgjatjes).

Punëtori për krijimin e grafikëve. Ofroni të dhëna të mbledhura nga skenarët e simuluar dhe kërkojuni pjesëmarrësve të krijojnë grafikë vizualë (AB, ABAB).

Detyrë për diskutim. Diskutoni përparësitë dhe mangësitë e metodave të matjes së vazhdueshme dhe me ndërprerje.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Pse është e rëndësishme të definohet sjellja në mënyrë të qartë dhe objektive?

Në cilat raste matjet me ndërprerje janë më praktike sesa matjet e vazhdueshme?

Si ndikon përzgjedhja e metodës së matjes në interpretimin e të dhënave?

Cilat janë pikat e forta dhe kufizimet e matjeve të produktit të përhershëm?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Përdorni shembuj të sjelljes relevante për kontekstin kulturor.

Theksoni saktësinë dhe qëndrueshmërinë në mbledhjen e të dhënave.

Përforconi rëndësinë e marrëveshjes mes vëzhguesve gjatë aktiviteteve në çifte.

Mbështetni rëndësinë e leximit të grafikëve dhe shkathtësive bazike për analizë vizuale.

Nxisni pjesëmarrësit të reflektojnë mbi preferencat e tyre kur definojnë një sjellje.

Përshtatja në kontekst lokal

Përdorni shembuj të vlerësimeve relevante për shtetin përkatës (p.sh.: vlerësime që përdoren në sistemin parashkollor në Çeki kundrejt vlerësimeve që përdoren në mësimin klasor në Poloni).

Ofroni diskutime për reflektim dhe shembuj që përputhen me sistemet kombëtare dhe strukturat e shërbimeve kombëtare.

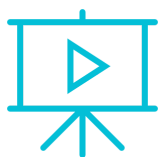
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.).

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.), supplemental resources and chapter visuals.

Video

Continuous Measurement (Rate, Frequency, Duration, IRT, Trials to Criterion, Percent of Occurrence) (YouTube; 15:46)

How to Measure Progress in ABA Programs (YouTube; 11:16)

Podkast

Episode 115 - Self-monitoring (ABA Inside Track; 1:15:32)

Artikuj

LeBlanc, L. A., Raetz, P. B., Sellers, T. P., & Carr, J. E. (2015). A proposed model for selecting measurement procedures. Behavior Analysis in Practice, 9(1), 77–83. doi:10.1007/s40617-015-0063-2

Moduli V: Bazat e ndërhyrjes dhe zbatimit të programeve ABA I

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shitesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me procedurat themelore të përdorura në mësimdhënien e bazuar në ABA, duke përfshirë planifikimin për nxënien e aftësive, përdorimin e nxitjeve, zgjedhjen dhe zbehjen e skemave të përforcimit, si dhe zbatimin e sistemeve bazike motivuese. Ky modul i përgatit profesionistët që t'i zbatojnë metodat për mësimdhënien e aftësive me përpikëri dhe ndjeshmëri ndaj nevojave individuale të nxënësit.	
Temat që përfshihen:	• Përbërësit e planit për përvetësimin e aftësive • Mësimi në mjedis natyror dhe mësimdhënia intensive • Mësimdhënia pa gabime dhe procedurat e korrigjimit të gabimeve • Llojet e nxitjeve dhe zbehja e nxitjeve • Skemat e përforcimit (e vazhdueshme kundrejt me ndërprerje) • Sistemi i ekonomisë me shenja (token). • Kontratat e sjelljes	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimave. • Rishikoni prezantimet e mësimin të parë dhe të dytë të modulit V. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përgatitni materiale si shembuj për modelimin e nxitjeve (vizuale, objekte etj.).	

	Përgatitni tabela të orareve dhe skemave për përforsim për demonstrim praktik.
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).
Kërkesa teknike:	Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Pjesëmarrësit mund të përgatitin një shembull të shkurtër të planit për nxënien e aftësive duke përdorur qëllimet e sjelljes të dhëna paraprakisht.

Reflektim ndaj përparësive dhe mangësive të llojeve të ndryshme të nxitjeve dhe teknikave të shuarjes.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Simulim i nxitjes dhe shuarjes. Lojë rolesh me udhëzime duke përdorur nxitje fizike, verbale dhe vizuale. Rrotulloni pjesëmarrësit mes rolit të trajnuesit dhe fëmijës.

Planifikimi i përforsimit. Ushtrojuni shkrimin e deklaratave për dhënien e përforsimit.

Sistemi i token ekonomisë. Diskutoni mënyrën se si zhvillohet duke dhënë shembuj konkretë të sistemit të tokenëve, gjithashtu diskutoni rregullat e përdorimit dhe strategjitë e shuarjes.

Rishikimi i rastit. Rishikoni dhe diskutoni profilin e një fëmije duke shqyrtuar edhe hapat e mësimin, nxitjet dhe planin strategjik për përforsim.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Pse është e rëndësishme të zbehen nxitjet? Çfarë rreziqesh lindin nëse dështon ky proces?

Si mund të nxisë mësimdhënia në mjedis natyror përgjithësimin e aftësive?

Kur do ta përdornit përforcimin e vazhdueshëm kundrejt përforcimit me ndërprerje?
Çfarë e bën token ekonominë të jetë e suksesshme për grupmosha ose aftësi të ndryshme?

Si mund ta rrisin kontratat e sjelljes përgjegjësinë dhe motivimin e nxënësit?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Theksoni qëllimin funksional të nxitjeve: ta mbështesin pavarësinë, jo kontrollin.

Përdorni përforcues të njohur në kontekstin kulturor dhe mësimor.

Ndani përvojat tuaja për metoda të suksesshme në mësimdhënie që të nxisni angazhimin e pjesëmarrësve.

Theksoni konsideratat etike: shmangien e varësisë nga nxitjet dhe përforcuesit e dëmshëm si dhe përdorimin e tepruar të përforcimit artificial.

Inkurajoni reagime nga bashkëpjesëmarrësit mbi përdorimin e nxitjeve, strategjitë e përforcimit dhe planifikimin e mësimi.

Përshtatja në kontekst lokal

Përdorni rutina dhe shembuj relevantë nga konteksti lokal për mësimin në mjedis natyror (p.sh.: koha e pushimit, angazhimet e shkollës).

Përshtatni zgjedhjen e përforcuesve me normat kulturore (p.sh.: shenja kundrejt përforcuesve të bazuar në aktivitete).

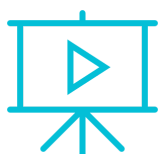
Inkurajoni pjesëmarrësit të reflektojnë mbi sistemet praktike të përforcimit të përdorura në klasë dhe në mjediset e tyre të kujdesit.

Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.). Chapters on reinforcement, prompting, and token economy

Video

Hierarchy of Prompting | Choosing Appropriate Prompts Based on Learner's Needs (YouTube; 14:58)

Podkaste

Episode 273 - Schedule Thinning and FCR (ABA Inside Track; 1:04:32)

Episode 2 - Conditioned Reinforcers in the Social Setting (ABA Inside Track; 1:06:22)

Episode 23 - Video Modeling (ABA Inside Track; 1:17:49)

Artikuj

LeBlanc, L. A., Raetz, P. B., Sellers, T. P., & Carr, J. E. (2015). A proposed model for selecting measurement procedures. Behavior Analysis in Practice, 9(1), 77–83. doi:10.1007/s40617-015-0063-2

LeBlanc, L.A., Coates, A.M., Daneshvar, S., Charlop-Christy, M.H., Morris, C., & Lancaster, B.M. (2003). Using video modeling and reinforcement to teach perspective-taking skill to children with autism. Journal of Applied Behavior Analysis, 36, 253-257. 10.1901/jaba.2003.36-253

Bergmann, S., Turner, M., Kodak, T., Grow, L., Meyerhofer, C., Niland, H., & Edmonds. (2021). Replicating stimulus-presentation orders in discrimination training. Journal of Applied Behavior Analysis, 54, 793-812. Doi: 10.1002/jaba.797

Moduli VI: Bazat e ndërhyrjes dhe zbatimit të programeve ABA II

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shitesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me procedurat e avancuara të mësimit me anë të analizës së sjelljes së aplikuar, me fokus në formësimin, analizën e detyrave, trajnimin e diskriminimit, transferimin e kontrollit të stimulit dhe përgjithësimin. Moduli i pajis profesionistët me mjete për të mbështetur nxënien dhe ruajtjen e aftësive në mjedise dhe me njerëz të ndryshëm.	
Temat që përfshihen:	• Analiza e detyrave dhe procedurat e zinxhimit (përpara, prapa, detyra e plotë) • Teknikat e formësimit • Trajnimi i diskriminimit • Kontrolli i stimulit dhe procedurat e transferimit • Përgjithësimi dhe mirëmbajtja • Trajnimi me shembuj të shumëfishtë	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimeve. • Rishikoni prezantimet e mësimit të parë dhe të dytë të modulit VI. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përgatitni shembuj realë të analizës së detyrave (p.sh.: larja e dhëmbëve, shtrimi i tryezës). • Vendosni materialet për të demonstruar aktivitetet e kontrollit të stimulit dhe përgjithësimin.	

	• Printoni/shpërndani fletët e të dhënave për zinxhirim dhe formësim. • Identifikoni dhe përgatitni videoshembuj të diskriminimit dhe përgjithësimit në mjediset e ABA-së.
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).
Kërkesa teknike:	Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Angazhoni pjesëmarrësit për hartimin e analizës së detyrës për një aftësi të jetës së përditshme.

Angazhoni pjesëmarrësit të ushtrojnë për shkrimin e planit të formësimit.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Analiza e detyrës. Pjesëmarrësit e krijojnë analizën e detyrës dhe e ndajnë me bashkëpjesëmarrësit për të marrë koment.

Demonstrimi i zinxhirit. Grupet i performojnë hapat e zinxhirit përpara/prapa.

Ushtrime për formësim. Përdorni lojën me role për të përforcuar përafrimet drejt një aftësie të synuar (p.sh.: kontaktin me sy, përdorimin e takëmeve).

Përgjithësimi i stimulit. Diskutoni rotullimin dhe përgjithësimin në mjedise dhe me njerëz të ndryshëm.

Trajnimi për diskriminimin. Ushtroni detyrat e diskriminimit me korrigjimin e gabimeve.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Kur është formësimi më i përshtatshëm se zinxhirimi?

Cilat janë sfidat në nxitjen e përgjithësimin te njerëz të ndryshëm dhe mjedise të ndryshme?

Si e bëni përzgjedhjen midis zinxhirit përpara dhe atij prapa?

Çfarë e bën një nxitje ndërhyrëse ose të butë? Kur i zbehim nxitjet?

Pse është kritik kontrolli i stimulit për ruajtjen e rezultateve të të nxënës?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Theksoni përdorimin e nxitjeve të individualizuara dhe strategjitë e tyre të zbehjes.

Përfshini modelimin e procedurave të përgjithësimin mes njerëzve dhe mjediseve të ndryshme.

Përforconi përdorimin e saktë të terminologjisë: SD, OM, nxitje, reagim, pasojë.

Diskutoni se si faktorët kulturorë dhe kontekstualë ndikojnë në përgjithësim.

Përshtatja në kontekst lokal

Përdorni shembuj të analizës së detyrës relevante për kontekstin lokal (p.sh.: dreka në çerdhe, përgatitjet për në shkollë).

Diskutoni përgjithësimin në mjediset familjare ose në grup.

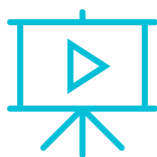
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.)

Miltenberger, R. G. (2004). Behavior Modification: Principles and Procedures

Video

[Prompt Fading – Most-to-Least](#) (YouTube; 3:28)

Podkaste

[Episode 116 - Transfer of Stimulus Control w/ Dr. Mary Barbera](#) (ABA Inside Track; 1:09:16)

[Episode 223 - Generality and Generalization](#) (ABA Inside Track; 1:16:01)

[Episode 266 - Error Correction](#) (ABA Inside Track; 1:16:11)

Artikuj

Fonger, A. & Malott, R. (2018). Using Shaping to Teach Eye Contact to Children with ASD. Behavior Analysis in Practice. doi:10.1007/s40617-018-0245-9

Kumar, S. & Kumar, D. (2024). The Effectiveness of Backward Chaining in Improving Daily Living Skills. International Journal of Analytical and Experimental Modal Analysis.

Marzullo-Kerth, D. et al. (2011). Using Multiple-Exemplar Training to Teach Sharing. Journal of Applied Behavior Analysis.

Libby et al. (2008). A Comparison of Most-to-Least and Least-to-Most Prompting on the Acquisition of Solitary Play Skills. Behavior Analysis in Practice. doi:10.1007/BF03391719

Moduli VII: Sjelljet sfiduese

Korniza kohore:	Mësimi i pare	40 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shtesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të pajisen pjesëmarrësit me njohuri dhe strategji praktike për të vlerësuar, kuptuar dhe reduktuar sjelljet sfiduese duke përdorur qasje të bazuara në funksion. Moduli thekson identifikimin e funksionit të sjelljes, zhvillimin e përkufizimeve operacionale, zbatimin e përforsimit diferencial dhe përdorimin etik të shuarjes.	
Temat që përfshihen:	• Përkufizimi dhe operacionalizimi i sjelljeve sfiduese • Modeli ABC (Parandodhësi–Sjellja–Pasoja) • Funksionet e sjelljes: vëmendja, shmangia, qasja tek objektet e prekshme, përforsimi automatik • Bazat e vlerësimit të sjelljes funksionale (VSF) • Ndërhyrjet e parandodhësve • Strategjitë e përforsimit diferencial: PDR, PDSA, PDUL, PDP • Përdorimi etik dhe efektiv i shuarjes	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimin e mësimit • Rishikoni prezantimin në PPT. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Përzgjidhni 2-3 skenarë të sjelljeve që të ushtroni VSF-në dhe planifikimin e ndërhyrjes. • Përgatitni tabela që ilustrojnë strategjitë e përforsimit. • Prezantoni videoshembuj ku tregohet aplikimi i PDR-së, PDSA-së dhe shuarjes.	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).	

Kërkesa teknike: Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Kërkoni nga pjesëmarrësit të plotësojnë tabelën ABC duke u bazuar në skenarin e dhënë në video, të krahasojnë llojet e përforsimit dhe t'i përshtatin ato me funksionin.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Ushtrim për të dhënat ABC. Analizoni videoklipet dhe plotësoni fletët për të dhënat ABC.

Ushtrime për përkufizime të sjelljes. Pjesëmarrësit shkruajnë përkufizime operacionale për emërtime të dyshimta (p.sh.: “agresive”, “jobashkëpunues”).

Lojë për përputhje të funksionit. Pjesëmarrësit i përputhin shembujt me funksionin e sjelljes.

Plani për përforsim diferencial. Zhvilloni një plan duke përdorur PDR, PDSA ose PDUL duke u bazuar në një skenar të simuluar.

Loja me role për shuarjen dhe koston e reagimit. Diskutoni efektet anësore dhe rreziqet e shuarjes, luani lojë rolesh për reagimet shpërthyes të shuarjes, ushtroni planifikimin e koston së reagimit.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Pse është e rëndësishme të identifikohet funksioni i sjelljes përpara se të zgjidhet një ndërhyrje?

Si kontribuojnë faktorët mjedisorë në shfaqjen e sjelljes sfiduese?

Cilat janë rreziqet dhe përfitimet e përdorimit të procedurave të shuarjes?

Cilat shqetësime etike duhet të merren parasysh përpara se të zbatohet “time-out” ose kostoja e reagimit?

Si mund ta ruajmë dinjitetin e fëmijës gjatë trajtimit të sjelljes sfiduese?

Cila strategji e përforsimit diferencial është më e përshtatshme për funksione të caktuara?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Përforsoni përkufizimet e qarta dhe objektive të sjelljes.

Theksioni konsideratat etike gjatë zbatimit të shuarjes.

Sigurohuni që pjesëmarrësit të kuptojnë si të identifikojnë dhe përshtatin funksionin me ndërhyrjen.

Përdorni lojë me role ose skenarë të shkurtër si ushtrim për zgjedhjen dhe hartimin e ndërhyrjeve.

Nxisni diskutim mbi implikimet reale dhe përshtatjen kulturore të strategjive.

Përshtatja në kontekst lokal

Përshtatni shembuj konkretë që të reflektojnë sfidat më të shpeshta të shkollave dhe shërbimeve sociale të kontekstit lokal.

Përdorni përforsues dhe përkufizime të sjelljeve që janë të ndjeshme ndaj kontekstit kulturor.

Përfshini rregulloret ose normat lokale lidhur me menaxhimin e sjelljes në shkollë ose në shërbimet e komunës.

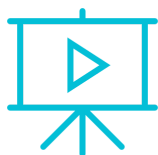
Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.) Chapters on behavior function and behavior reduction

Video

[Disruptive Dan](#) (YouTube; 1:25)

[Boy seeking attention through tantrum](#) (YouTube; 1:12)

[How to: Define Problem Behaviour](#) (YouTube; 4:43)

Podkaste

[ABA Inside Track - Episode 261 - Strategies for Addressing Escape-Maintained Behavior](#) (YouTube; 1:25:52)

[Episode 19 - Parent Training to Decrease Challenging Behavior](#) (YouTube; 1:05:07)

[Episode 134 - Trauma Informed Care w/ Brian Middleton](#) (YouTube; 1:27:32)

[Deconstructing Compassionate ABA: Session 283 with Greg Hanley](#) (Behavioral Observations; 2:06:04)

Artikuj

Leon, Y., Lazarchick, W.N., & Rooker, G.W. (2013). Assessment of problem behavior evoked by disruption of ritualistic toy arrangements in a child with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 46, 507-511. Doi: 10.1002/jaba.41

Hanley, G. P., Jin, C. S., Vanselow, N. R., & Hanratty, L. A. (2014). Producing meaningful improvements in problem behavior of children with autism via synthesized analyses and treatments. *JABA*, 47, 16-36.

Hanley, G., Fiani, T. Practical Functional Assessment: Understanding Problem Behavior Prior to its Treatment.
<https://practicalfunctionalassessment.com/>

Moduli VIII: Parimet profesionale dhe etike për ushtrimin e ABA-së

Korniza kohore:	Mësimi i pare	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shitesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me parimet thelbësore etike dhe profesionale në zbatimin e teknikave të sjelljes. Ky modul nxit te pjesëmarrësit marrjen e vendimeve të përgjegjshme, ruajtjen e kufijve profesionalë, respektimin e dinjitetit të klientit dhe zbatimin e kodeve etike dhe standardeve të dokumentimit në praktikën ABA.	
Temat që përfshihen:	• Rëndësia e etikës në ABA • Parimet thelbësore etike • Dinjiteti dhe të drejtat e klientëve • Konfidencialiteti dhe standardet e dokumentimit • Kufijtë e kompetencës dhe marrëdhëniet e dyfishta • Obligimet për raportim të detyruar • Marrja e vendimeve etike	
Parapërgatitja:	• Shikoni dhe dëgjoni videoprezantimet e mësimave. • Rishikoni prezantimet e mësimit të parë dhe të dytë të modulit VIII. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara. • Rishikoni udhëzimet kombëtare për konfidencialitetin, raportimin dhe ruajtjen e të dhënave.	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze), CZ (gjuhën çeke), PL (gjuhën polake), UA (gjuhën ukrainase), MK (gjuhën maqedonase), AL (gjuhën shqipe).	
Kërkesa teknike:	Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.	

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Ofrojuni pjesëmarrësve qasje në videomësimet, prezantimet në PPT dhe shënimet e udhëzuara.

Kërkoni nga pjesëmarrësit të shkruajnë një refleksion në të cilin do të përshkruajnë ndonjë dilemë etike reale ose potenciale me të cilën janë ballafaquar, ose mund të ballafaqohen gjatë punës së tyre, duke theksuar reagimin e tyre sipas modelit për vendimarrje etike.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Tryezë e rrumbullakët për etikë. Grupet analizojnë dilema etike reale ose hipotetike.

Loja e përputhjes së kodit me rastin. Përshtatni parimet etike me shembujt e skenarëve.

Planifikimi i vetëkujdesit. Krijoni një listë kontrolli për vetëkujdesje dhe zhvillim profesional.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Çfarë nënkupton të respektosh dinjitetin e klientit në punën tuaj të përditshme?

Si duhet të veprojë një profesionist kur e kupton se është duke punuar jashtë kompetencave të tij?

Si mund të ruhen kufijtë profesionalë kur punohet në komunitete të vogla?

Çfarë hapash duhet të ndërmerren nëse dyshohet se një klient po dëmtohet ose neglizhohet?

Cila mbështetje është e nevojshme për sjellje etike në vende pune të bazuara në punë ekipore?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Theksoni kompleksitetin dhe zonat gri në praktikën etike.

Përdorni skenarë të ndryshëm dhe realistë që pasqyrojnë kultura dhe sisteme të ndryshme.

Përforconi një mendësi proaktive dhe reflektuese, në vend të ndjekjes reaktive të rregullave.

Mbështetni diskutimin e dilemave etike të kaluara ose potenciale të nxënësve.

Nxisni njohjen me kodet, ligjet lokale dhe mundësitë për konsultim.

Përshtatja në kontekst lokal

Përfshini standardet etike kombëtare dhe rajonale për profesionistët e sjelljes.

Prezantoni rregulloret për raportimin e detyruar dhe ruajtjen e të dhënave specifike për vendin.

Lidhni dilemat me sistemet lokale të arsimit, punën sociale dhe shërbimet klinike.

Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.)

Podkaste

[Ethical Decision Making in Applied Behavior Analysis: Session 294 with Ilene Schwartz and Beth Kelly](#) (Behavioral Observations; 1:16:36)

[The Ethics of Procedural Fidelity: Session 272 with Claire St. Peter](#) (Behavioral Observations; 1:17:42)

[Meaningful Programming for Adults with Autism: Session 279 with Peter Gerhardt and Shanna Bahry](#) (Behavioral Observations; 56:17)

Artikuj

Suarez, V. D., Marya, V., Weiss, M. J., & Cox, D. (2022). Examination of Ethical Decision-Making Models across Disciplines: Common elements and application to the field of behavior analysis. Behavior

Analysis in Practice, 16(3), 657–671.

<https://doi.org/10.1007/s40617-022-00753-1>

Huang, W., Lee, G. T., & Zhang, X. (2023). Dealing with uncertainty: A systematic approach to addressing value-based ethical dilemmas in behavioral services. *Behavioral Interventions*, 38(4), 1–15.

<https://doi.org/10.1002/bin.1969>

Moduli IX: Përfshirja dhe mbështetja në mjediset arsimore dhe të punës sociale

Korniza kohore:	Mësimi i parë	30 min
	Mësimi i dytë	30 min
	Mësimi i tretë	30 min
	Kuiz	10 deri 15 min
	Materiale shtesë	2 orë
	Diskutimi i sugjeruar	30 deri 60 min
Qëllimet:	Të njihen pjesëmarrësit me bazat e gjithëpërfshirjes dhe aftësisë së kufizuar nga disa këndvështrime. Ky modul eksploron llojet e çrregullimeve, modelet e aftësisë së kufizuar, pengesat ndaj përfshirjes dhe rolin e sistemeve arsimore dhe sociale në mbështetjen e praktikave gjithëpërfshirëse.	
Temat që përfshihen:	• Përkufizimet dhe parimet e gjithëpërfshirjes • Përfshirja shoqërore dhe pjesëmarrja • Llojet e çrregullimeve: neurologjike, zhvillimore, mentale • Karakteristikat dhe shembuj realë të aftësive të kufizuara • Modelet historike dhe bashkëkohore të aftësisë së kufizuar: mjekësor, funksional, social, biopsikosocial • Fushat dhe nivelet e pengesave për praktikën gjithëpërfshirëse (nga individuale te socio-politike) • Vlerësimi i gjithëpërfshirjes në mjedise të ndryshme • Kontributet e ABA-së në gjithëpërfshirje: VSF, ADL, trajnimi i bazuar në aftësi, mbështetja e sjelljes	
Parapërgatitja:	• Rishikoni slidet dhe njihuni me përkufizimet dhe modelet e aftësisë së kufizuar. • Përzgjidhni shembuj të rasteve që i pasqyrojnë çrregullimet dhe praktikën gjithëpërfshirëse lokale. • Printoni/shpërndani shënimet e udhëzuara.	
Materialin e gjeni tek:	is.muni.cz hyrje në ABA në: EN (gjuhën angleze) , CZ (gjuhën çeke) , PL (gjuhën polake) , UA (gjuhën ukrainase) ,	

Kërkesa teknike: Lidhje e qëndrueshme e internetit për riprodhimin e videove.

Aktivitete të sugjeruara

Për trajnim asinkron:

Kërkoni nga pjesëmarrësit të:

Plotësojnë një reflektim se si gjithëpërfshirja është e përkufizuar dhe ushtruar në shtetin e tyre ose vendin e punës.

Krahasojnë dhe kundërvënë dy modele të aftësisë së kufizuar duke përdorur një përmbledhje me shkrim ose një organizues vizual.

Analizojnë barrierat për gjithëpërfshirje te një mjedis real (shkollë, ambient social) duke përdorur një listë kontrolli (çek listë) të strukturuar.

Për trajnim hibrid ose me prezencë fizike:

Stuhi idesh për barrierat. Aktivitet në grup gjatë të cilit do të identifikohen barrierat e gjithëpërfshirjes në nivele të ndryshme të sistemit.

Loja e përputhjes së modelit. Përshtatni modelet e aftësisë së kufizuar me përshkrimet e rasteve fiktive ose reale.

Loja me role. Eksploroni përgjigjet e ndryshme ndaj dilemave për gjithëpërfshirje duke u bazuar në modelet përkatëse (mjekësore kundrejt sociale).

Studim rasti. Në grupe të vogla, zgjidhni një çrregullim dhe hartoni strategji për mbështetje gjithëpërfshirëse në mjediset e shkollës ose vendbanimit.

Shembuj të pyetjeve për reflektim/diskutim:

Si e përkufizoni dhe zbatoni aktualisht gjithëpërfshirjen në vendin tuaj?

Cili model i aftësisë së kufizuar pasqyrohet më shpesh në politika ose në praktikë?

Cilat janë pikat e forta dhe të dobëta të modelit mjekësor kundrejt atij social?

Si mund të përshtaten shërbimet për të reduktuar përjashtimin social të individëve me aftësi të kufizuara të padukshme?

Cili është roli juaj në identifikimin dhe reduktimin e barrierave për gjithëpërfshirje?

Rekomandime të përgjithshme për trajnuesit

Përdorni gjuhë gjithëpërfshirëse dhe të orientuar te personi në të gjitha prezantimet.

Paraqitni disa modele të aftësisë së kufizuar dhe theksoni zbatimin e tyre në praktikë.

Përfshini perspektiva dhe shembuj ndërkulturore.

Theksoni natyrën evoluese të praktikave gjithëpërfshirëse dhe nevojën për reflektim dhe bashkëpunim.

Përshtatja në kontekst lokal

Përdorni statistika, legjislacione ose studime të rasteve të arsimit gjithëpërfshirës dhe aftësisë së kufizuar në kontekstin lokal.

Theksoni kornizat ligjore kombëtare ose iniciativat për qasshmëri.

Ftoni pjesëmarrësit për reflektim mbi besimet kulturore ose sfidat sistematike specifike për vendet e tyre.

Përmbajtja, materiale dhe tema shtesë

Libra

Cooper, J. O., Heron, T. E., & Heward, W. L. (2020). Applied Behavior Analysis (3rd ed.)

Video

[The Social Model of Disability | NDACA](#) (YouTube; 2:42)

Podkaste

[Episode 128 - Diversity and Inclusion w/ Adrienne Bradley + Kat Jackson](#)
(ABA Inside Track; 1:28:19)

Artikuj

Hook, J.N. & Watkins Jr., C.E. (2015). Cultural humility: The cornerstone of positive contact with culturally different individuals and groups?

American Psychologist, 70, 661-662. doi:10.1037/a0038965

Yablochnikov, S., Davydenko, G., & Yablochnikova, I. (2015). Approaches to the definition of basic concepts of inclusive educational paradigm in the Ukrainian scientific discourse. System Approaches'15 - Interaction of Soft and Hard Systems. <https://doi.org/10.18267/pr.2015.pav.2125.3>

Abramson M. Reflections on knowing oneself ethically: Toward a working framework for social work practice. Journal of Contemporary Social Services. 1996;77(4):195–202. doi:10.1606/1044-3894.901.

Lista e vjegëzave të videove dhe podkasteve

is.muni.cz Intro to ABA in

EN (English) https://is.muni.cz/ekurzy/V4_ENG

CZ (Czech)

PL (Polish)

UA (Ukrainian) https://is.muni.cz/ekurzy/V4_UKR

MK (Macedonian)

AL (Albanian) https://is.muni.cz/ekurzy/V4_ALB

Moduli I

Video

Understanding Applied Behavior Analysis (ABA);

<https://www.youtube.com/watch?v=Elj52ntLeEo> (YouTube; 15:09)

What Are the ABC's of Behavior? Why is ABC Data Important?;

https://www.youtube.com/watch?v=r1uA_Jaz010 (YouTube; 14:45)

Podkaste

Episode 100 - The History of ABA w/ Dr. Gina Green;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2019/10/9/episode-100-the-history-of-aba>
(ABA Inside Track; 1:30:44)

Episode 111 - Behavior Analytic Language;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2020/1/22/episode-111-behavior-analytic-language>
(ABA Inside Track; 1:25:08)

Moduli II

Video

Paired Stimulus Preference Assessment;

<https://www.youtube.com/watch?v=CnBraS9rmz4> (YouTube; 4:26)

Preference Assessment: Free Operant Observation;

https://www.youtube.com/watch?v=GA_6-zmAQbA&t=2s (YouTube; 5:16)

SINGLE STIMULUS (Preference Assessment);

<https://www.youtube.com/watch?v=XUpYLgZUPtc> (YouTube; 3:48)

Preference Assessment – Trial-Based;

<https://www.youtube.com/watch?v=lc3anh6nB2U> (YouTube; 4:22)

Preference Assessment with Toys: Multiple Stimulus without Replacement (MSWO);

<https://www.youtube.com/watch?v=fEEelCgBkWA> (YouTube; 3:43)

Variable Ratio See Do; <https://www.youtube.com/watch?v=oEsVfeqr48k> (YouTube; 0:32)

Fixed Interval-Free-Do Stack Blocks; https://www.youtube.com/watch?v=7f0ylk_Yr5c (YouTube; 0:41)

Fixed Ratio See Do;

<https://www.youtube.com/watch?v=hu2SC9sPWKY&list=PLAyM-NQG3LKzUdqFaiFPt4iqi7Y1yLkX0&index=6> (YouTube; 0:24)

Variable Interval 3 7seconds Free Do Stack Blocks;

<https://www.youtube.com/watch?v=dLAAdcF8Y3U&list=PLAyM-NQG3LKzUdqFaiFPt4iqi7Y1yLkX0&index=5> (YouTube; 0:42)

Podkaste

Episode 9 - Choice; <https://www.abainsidetrack.com/home/2016/6/29/episode-9-choice> (ABA Inside Track; 1:20:26)

Advanced Preference Assessment;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2020/8/19/episode-137-advanced-preference-assessment> (ABA Inside Track; 1:23:08)

Episode 47 - Social Reinforcer Assessment;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2018/1/17/episode-47-social-reinforcer-assessment> (ABA Inside Track; 1:14:23)

Moduli III

Video

Ch 25 Verbal Behavior; <https://www.youtube.com/watch?v=ESquTnHGJYY> (YouTube; 10:15)

DTT and NET; <https://www.youtube.com/watch?v=jT2bjdGz4HE> (YouTube; 3:34)

Podkaste

Episode 28 - FCT; <https://www.abainsidetrack.com/home/2017/3/19/episode-28-fct>
(ABA Inside Track; 1:10:32)

Episode 22 - AAC; <https://www.abainsidetrack.com/home/2016/12/4/episode-22-aac>
(ABA Inside Track; 1:14:32)

Episode 242 - Mand Training;
<https://www.abainsidetrack.com/home/2023/5/24/episode-242-mand-training> (ABA
Inside Track; 1:19:57)

Moduli IV

Video

Continuous Measurement (Rate, Frequency, Duration, IRT, Trials to Criterion, Percent
of Occurrence); <https://www.youtube.com/watch?v=rFLOnu9MkvU> (YouTube; 15:46)

How to Measure Progress in ABA Programs;
<https://www.youtube.com/watch?v=QNrrTz2Y7EE> (YouTube; 11:16)

Podkaste

Episode 115 - Self-monitoring;
<https://www.abainsidetrack.com/home/2020/2/26/episode-115-self-monitoring> (ABA
Inside Track; 1:15:32)

Moduli V

Video

Hierarchy of Prompting | Choosing Appropriate Prompts Based on Learner's Needs;
<https://www.youtube.com/watch?v=aIKdcZs8zQ0> (YouTube; 14:58)

Podkaste

Episode 273 - Schedule Thinning and FCR;
[https://www.abainsidetrack.com/home/2024/4/17/episode-273-schedule-thinning-and](https://www.abainsidetrack.com/home/2024/4/17/episode-273-schedule-thinning-and-fcr)
-fcr (ABA Inside Track; 1:04:32)

Episode 2 - Conditioned Reinforcers in the Social Setting;

<https://www.abainsidetrack.com/home/episode2conditionedreinforcers> (ABA Inside Track; 1:06:22)

Episode 23 - Video Modeling;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2017/1/4/episode-23-video-modelling> (ABA Inside Track; 1:17:49)

Moduli VI

Video

Prompt Fading – Most-to-Least;

[https://ucnmuni-my.sharepoint.com/personal/135477_muni_cz/Documents/_pracovni_IVIV/projekt_Visegrad/curriculum_guidebook/Prompt Fading – Most-to-Least](https://ucnmuni-my.sharepoint.com/personal/135477_muni_cz/Documents/_pracovni_IVIV/projekt_Visegrad/curriculum_guidebook/Prompt%20Fading%20-%20Most-to-Least) (YouTube; 3:28)

Podkaste

Episode 116 - Transfer of Stimulus Control w/ Dr. Mary Barbera;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2020/3/11/episode-116-transfer-of-stimulus-control> (ABA Inside Track; 1:09:16)

Episode 223 - Generality and Generalization;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2022/11/23/episode-223-generality> (ABA Inside Track; 1:16:01)

Episode 266 - Error Correction;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2024/1/31/episode-266-error-correction> (ABA Inside Track; 1:16:11)

Moduli VII

Video

Disruptive Dan; <https://www.youtube.com/watch?v=u-0AIHFcQfk> (YouTube; 1:25)

Boy seeking attention through tantrum;

<https://www.youtube.com/watch?v=0T2R8pTpcoo> (YouTube; 1:12)

How to: Define Problem Behaviour; <https://www.youtube.com/watch?v=twduDZtmqBo> (YouTube; 4:43)

Podkaste

ABA Inside Track - Episode 261 - Strategies for Addressing Escape-Maintained Behavior; <https://www.youtube.com/watch?v=OdIL2gl34QU> (YouTube; 1:25:52)

Episode 19 - Parent Training to Decrease Challenging Behavior;
<https://www.youtube.com/watch?v=-8GLdu7kJwc&list=PL72TqFheyZHLxPdrGk1IJN8YxSYyHABNv&index=5> (YouTube; 1:05:07)

Episode 134 - Trauma Informed Care w/ Brian Middleton;
<https://www.youtube.com/watch?v=cEuMnPKRoCg> (YouTube; 1:27:32)

Deconstructing Compassionate ABA: Session 283 with Greg Hanley;
<https://behavioralobservations.com/deconstructing-compassionate-aba-session-283-with-greg-hanley> (Behavioral Observations; 2:06:04)

Moduli VIII

Podkaste

Ethical Decision Making in Applied Behavior Analysis: Session 294 with Ilene Schwartz and Beth Kelly;
<https://behavioralobservations.com/ethical-decision-making-in-applied-behavior-analysis-session-294-with-ilene-schwartz-and-beth-kelly> (Behavioral Observations; 1:16:36)

The Ethics of Procedural Fidelity: Session 272 with Claire St. Peter;
<https://behavioralobservations.com/the-ethics-of-procedural-fidelity-session-272-with-claire-st-peter> (Behavioral Observations; 1:17:42)

Meaningful Programming for Adults with Autism: Session 279 with Peter Gerhardt and Shanna Bahry;
<https://behavioralobservations.com/meaningful-programming-for-adults-with-autism-session-279-with-peter-gerhardt-and-shanna-bahry> (Behavioral Observations; 56:17)

Moduli IX

Video

The Social Model of Disability | NDACA;
<https://www.youtube.com/watch?v=kmAfpmGO7DU> (YouTube; 2:42)

Podkaste

Episode 128 - Diversity and Inclusion w/ Adrienne Bradley + Kat Jackson;

<https://www.abainsidetrack.com/home/2020/6/10/episode-128-diversity-and-inclusion>

(ABA Inside Track; 1:28:19)

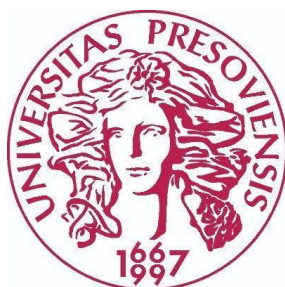

This material was created within the project
Towards Inclusive Practices and Positive Behavior Support
in Education and Social Work,
 funded by the Visegrad Fund, in cooperation of:

SWPS
University

MASARYK
UNIVERSITY

“The project is co-financed by the Governments of Czechia, Hungary,
 Poland and Slovakia through Visegrad Grants from International

MUNI
PED Institute for Research
 in Inclusive Education

SWPS
University

Visegrad Fund. The mission of the fund is to advance ideas for sustainable regional cooperation in Central Europe.”

